

Guia Docent

Didàctica General
Curs 2013-2014

Professor: Vicent Horcas López

GUIA DOCENT DE L'ASSIGNATURA

DADES D'IDENTIFICACIÓ

Nom de l' assignatura:	Didàctica general
Codi	33601
Caràcter:	Formació Bàsica
Titulació:	Grau de Mestre/a en Educació Infantil Grau de Mestre/a en Educació Primària
Grup	H
Llengua	valencià
Departament:	Didàctica i Organització Escolar
Professor/es responsable/es:	Vicent Horcas López Vicent.horcas@uv.es
Horari d'atenció	Dimarts 10:00 a 11:30 Dijous 11:30 a 13:00 Despatx 2-16 (2º pis) Telf. 96 1925136

INTRODUCCIÓ A L'ASSIGNATURA

La **Didàctica General** fa referència al coneixement i al saber que sustenten les pràctiques pedagògiques que fan possible una relació educativa viva i fèrtil. La **Didàctica** tracta d'**elaborar el sentit de l'ensenyar i l'aprendre** atenent al sentit de les situacions, les relacions i les accions pedagògiques; i **tracta d'orientar el sentit d'allò educatiu** atenent les possibilitats i les limitacions que imposa el marc cultural, administratiu i social actual.

L'assignatura de Didàctica General en les titulacions de Grau de Mestre/a en Educació Infantil i Grau de Mestre/a en Educació Primària **té caràcter introductori i de formació bàsica** tractant d'apropar, als i les estudiants, a les problemàtiques pròpies de les pràctiques educatives així com a la recerca i elaboració d'un coneixement pedagògic complex i ric.

OBJECTIUS GENERALS

- a) Adquirir les categories conceptuals bàsiques que permeten realitzar anàlisi fonamentats de la pràctica docent.
- b) Profunditzar en la idea de l'educació com un acte estretament vinculat a un compromís polític-social i reflexionar sobre la falsa creença al voltant del caràcter neutre de l'educació i del currículum, prenent consciència de la importància de la mediació docent.
- c) Analitzar les interrelacions entre el sistema educatiu, l'ensenyança, la institució escolar i la realitat econòmica, cultural i política de l'entorn.
- d) Analitzar les principals experiències innovadores del segle XX en educació Infantil i Primària.
- e) Adquirir els sabers pràctics que introdueixen o modifiquen les relacions entre la/el mestra/e, la cultura i l'alumnat, sabent situar-se en primera persona respecte a eixes posicions a l'aula, el centre i la comunitat educativa.
- f) Desenvolupar la capacitat de recerca, selecció i utilització de fonts documentals i material bibliogràfic propis dels problemes i temàtiques a tractar.
- g) Utilitzar, discriminant entre ells, instruments d'anàlisi de la pràctica docents i les seves condicions, identificant la implicació que suposa a cada Mestra/e l'aplicació dels diferents documents que regulen la pràctica docent

COMPETÈNCIES**Competències específiques de la matèria.**

- Analitzar i comprendre els processos educatius en l'aula i fora d'ella en cada etapa.
- Conèixer els fonaments de l'educació infantil i primària.
- Analitzar la pràctica docent i les condicions institucionals que l'emmarquen.
- Conèixer l'evolució històrica del sistema educatiu en el nostre país i els i els condicionaments polítics i legislatius de l'activitat educativa.
- Abordar resoldre problemes de disciplina.
- Conèixer i abordar situacions escolars en contextos multiculturals i de coeducació.
- Conèixer i aplicar experiències innovadores en educació infantil i primària.
- Participar en la definició del projecte educatiu i en l'activitat general del centre atenent a criteris de gestió de qualitat.

TEMARI I PLANIFICACIÓ TEMPORAL

T	Continguts	Sessions
1	L'educació, l'escola i el coneixement	6
2	El currículum.	6
3	La vida a les aules. Les relacions educatives	6
4	Ser mestra, ser mestre.	6
	Total	24

CONTINGUTS

Els continguts s'estructuren en quatre blocs temàtics. No responen tant a títols de temes com a problemàtiques que es van a treballar al llarg del quadrimestre i que, per tant, es troben interrelacionats.

1. L'educació, l'escola i el coneixement

- Reptes socials del segle XXI i la funció social de l'escola i de l'educació obligatòria: el saber per a viure.
- El sistema educatiu. Marc legislatiu i administratiu del currículum. Reformes curriculars. Pensar l'escola pública i l'escola inclusiva.
- La naturalesa política de l'educació

2. El currículum.

- Enfocaments teòrics sobre el currículum.
- La planificació del currículum i els nivells de concreció curricular
- Propostes i experiències educatives innovadores. La integració curricular.
- Els materials curriculars.

3. La vida a les aules. Les relacions educatives

- L'ensenyança com a procés de relació i comunicació a l'aula i al centre. El desig d'aprendre i el desig d'ensenyar. L'alumnat com a subjecte educatiu.
- El saber vinculat a l'experiència, a la vida. L'educació afectiva-emocional. La convivència i el tractament de conflictes
- Espais d'aula, organització de l'activitat i estructura de les tasques acadèmiques. L'atenció a la diversitat en l'escola
- L'avaluació com a procés formatiu. El fracàs escolar

4. Ser mestra, ser mestre.

- L'ofici de mestra i mestre.
- Bones pràctiques docents: la pràctica reflexiva emancipadora.
- L'autonomia professional i la coordinació amb la comunitat educativa
- La investigació sobre la pràctica educativa. La formació i el desenvolupament professional del professorat

METODOLOGIA

Les activitats a realitzar per desenvolupar el programa s'orienten per una idea bàsica: *“la formació inicial de les i els mestres ha de facilitar el desenvolupament dels recursos intel·lectuals i pràctics que ajuden a prendre decisions responsables en la seva activitat professional”*. Es considera que una mestra o un mestre ha de prendre decisions basades en el seu propi criteri (no segons el que diuen els apunts, o un manual o una norma) i també ha de disposar de recursos pràctics, es a dir, saber com fer les tasques fonamentals del seu ofici. Per tal de respondre a aquesta idea bàsica, l'organització de tota l'assignatura està pensada per afavorir el desenvolupament del pensament propi de cada estudiant i l'adquisició de recursos pràctics per al desenvolupament professional.

L'organització del treball s'articula al voltant de dues tasques individuals i una en grup

Tasques individuals:

- a) Elaboració i valoració crítica personal de les qüestions plantejades en cada un dels temes treballats a la classe.
- b) Elaboració de la ressenya d'un llibre; aquesta reflexió pot ser escrita o pot tindre altre format.

Tasca en grup:

- a) Exposició i debat d'un tema del temari.
- b) Elaboració d'una proposta didàctica
- c) Elaboració d'un dossier de premsa sobre l'actualitat social i educativa. Aquest dossier potser amb format de blog.

Es procurarà una dinàmica de treball basada en la discussió i el treball col·laboratiu. La presència en classe, llavors, és fonamental. Allí es discutiran i treballaran els documents i referències bibliogràfiques que constituïran la base del desenvolupament temàtic de l'assignatura. No es dictaran apunts ni hi haurà, per tant, exàmens. Es buscarà que

l'alumnat desenvolupa textos escrits en els quals vaja incorporant el bagatge conceptual que el professor, els textos i l'experiència vaja aportant.

En aquesta metodologia de treball, les lectures d'estudi que es plantegen són fonamentals per la posada en comú a l'aula i facilitar la discussió i la participació. De la mateixa manera és absolutament necessària l'escriptura, la creació pròpia de cada estudiant. Per últim, l'argumentació pública, la participació i el debat són fonamentals.

AVALUACIÓ DE L'APRENTATGE

El procés d'avaluació tindrà un caràcter continu, formatiu i al mateix temps participatiu. Es durà a terme tant des de la perspectiva individual com grupal, tenint en compte els diversos objectius marcats en el programa. Pel que fa a l'assistència, es considera obligatòria, valorant en aquest sentit la participació en les exposicions i les classes.

L'avaluació es realitzarà a partir de:

- a) El treball i comentari personal de cada tema. Anàlisi i reflexió de diferents textos presentats i treballats a classe. La participació en els debats, l'aportació de coneixements per mitjà de la investigació personal, la novetat metodològica de les presentacions, la claredat i el rigor en el tractament de la informació, l'assistència i la participació en els fòrums i tutories.
- b) Treball i exposició d'un tema en grup.
- c) Elaboració d'una proposta didàctica.
- d) Elaboració d'un dossier de premsa sobre l'actualitat educativa i social.
- e) Ressenya d'un llibre.

Totes i cadascuna de les parts han de superar-se per a obtenir una qualificació d'apte.

I. Treball individual

- A) Proves escrites i/o comentaris elaborats a partir de les lectures realitzades a classe (30%)
- B) Ressenya d'un llibre a concretar amb el professor. Aquesta reflexió pot ser escrita o pot tindre altre format (15%)

II. El treball en grup:

- A) Elaboració d'una proposta didàctica (25%)
- B) Exposició de treballs i continguts del temari a la classe. (10%)
- C) Elaboració d'un dossier de premsa (blog o portafoli) sobre l'actualitat social i educativa i/o comentaris sobre aspectes tractats a la classe (10%)

Així mateix es podran realitzar treballs voluntaris per obtindre MH (màxim 1 punt de la nota global). Aquests treballs poden ser, comentaris de pel·lícules, debats, etc.. o altres continguts que l'alumnat, consensuat pel professor, vullga aportar a la classe.

Els **criteris de valoració** es centren, doncs;

- Rigor i precisió en l' utilització dels conceptes
- Grau d'elaboració i organització de les idees. Capacitat de síntesi.
- Profundització de les argumentacions
- Exposició d'un pensament propi
- Correcció gramatical i sintàctica de l'expressió
- Exposició clara, ordenada i documentada dels continguts.
- Organització del text seqüencial i lògica
- Participació activa, compromís i interès
- Adequació en temps i forma de la presentació de les tasques
- Utilització d'un llenguatge no sexista, es a dir, un llenguatge que nombra la realitat tal i com és: en masculí i femení
- Qualitat dels treballs presentats: adequació als conceptes teòrics explicats, elaboració, originalitat, incorporació de informació complementaria.
- Originalitat, creativitat i pertinència de les idees i opinions personals en classe i en els treballs.

MODALITAT NO PRESENCIAL

Si algú o alguna no assisteix a classe de manera regular ha de posar-se en contacte amb el professor **abans del 11 de febrer** no val presentar-se a l'examen sense més.

L'avaluació es realitzarà a partir de:

- I. Elaboració d'un assaig de cada bloc temàtic (20%)
- II. Lectura d'un llibre inclòs a la bibliografia o a proposta de l'alumne/a però consensuat amb el professor/a. (20%)
- III. Prova escrita. (60%)

BIBLIOGRAFIABibliografia bàsica:

- BLANCO, Nieves (2005): “Innovar más allá de las reformas: reconocer el saber de la escuela” en Revista Electrónica Iberoamericana sobre Calidad, Eficacia y Cambio en Educación, vol.3, nº 1. (www.ice.deusto.es/rinace/reice)
- BLANCO, Nieves (2006): “Saber para vivir” en Mañeru, Ana y Piusi, Anna M^a (2006): *Educación, nombre común femenino*. Ed. Octaedro. Barcelona
- CARBONELL, Jaume (2008): “El valor y el poder de la educación”, en Carbonell, Jaume: *Una educación para mañana*. Ed. Octaedro. Barcelona
- CARBONELL, Jaume (2008): “La innovación educativa”, en Carbonell, Jaume: *Una educación para mañana*. Ed. Octaedro. Barcelona
- CARBONELL, Jaume (2008): “Qué enseñar y aprender? Acerca del conocimiento escolar”, en Carbonell, Jaume: *Una educación para mañana*. Ed. Octaedro. Barcelona
- CELA I OLLE, Jaume (2004) “Calaix de mestre”. Rosa Sensat. Barcelona.
- CELA I OLLE, Jaume i PALOU SANGRÀ, Juli (2004): “Va de mestres”. Rosa Sensat. Barcelona.
- CELA I OLLE, Jaume i PALOU SANGRÀ, Juli (1996): “ Amb veu de mestre. Un epistolari sobre l'experiència docent.”-Ed. 62. Barcelona
- CONTRERAS, José (2003): “Hay otras escuelas” en *Revista Kikiriki*, nº 70
- FREIRE, Paulo (1994): “Cartas a quien pretende enseñar” Ed. Siglo XXI. Argentina.
- GIMENO, José (1999): “La educación pública: cómo lo necesario puede devenir desfasado” en AAVV: *Escuela pública y sociedad neoliberal*. Ed. Miño y Dávila. Madrid
- MARTÍNEZ, Jaume (1998): “Materiales curriculares y cambio educativo. Siete cuestiones abiertas y una propuesta de urgencia” en Martínez, Jaume: *Trabajar en la escuela: profesorado y reformas en el umbral del siglo XXI*. Ed. Miño y Dávila, Madrid.
- REIMER, Everett (1986): “Qué hacen las escuelas” en Reimer, Everett: *La escuela ha muerto*. Ed. Labor. Barcelona
- RIZZI, Rinaldo (1997): “El aula-clase como espacio de relación” y “La gestión cultural y educativa de la clase” en Campiglio, Alberto y Rizzi, Rinaldo (1997): *Cooperar en clase. Ideas e instrumentos para trabajar en el aula*. Ed. MCEP. Morón de la Frontera, Sevilla
- SALINAS, Dino y HERNÁNDEZ, Reyes (2008): “La evaluación didáctica como componente del diseño y desarrollo curricular”

- VAN MANEN, Max (2010): “La experiencia de la curiosidad y el asombro asombro del niño” y “¿Cómo experimentan los niños nuestra presencia?” en Van Manen, Max: *El tono en la enseñanza*. Ed. Paidós. Barcelona
- ZAMBRANO, María (2007): “La vocación de maestro” en Zambrano, María: *Filosofía y educación. Manuscritos*. Ed. Ágora. Málaga

Bibliografía complementaria:

- AAVV (1999): *Escuela pública y sociedad neoliberal*. Ed. Miño y Dávila. Madrid
- AAVV (2010): *Buenas noticias de la escuela*. Madrid, Sabina editorial
- BAUMAN, Zygmunt (2005): *Los retos de la educación en la modernidad líquida*. Gedisa. Barcelona.
- BEANE, James (2005): *La integración del currículum. El diseño del núcleo de la educación democrática*. Morata. Madrid.
- CARBONELL, Jaume (2008): *Una educación para el mañana*. Octaedro. Barcelona.
- CARBONELL, Jaume (coord.) (2000): *Pedagogías del siglo XX*. Barcelona, Ciss-Praxis.
- CONNELL, R.W. (2006): *Escuelas y justicia social*. Morata. Madrid.
- DANIELS, H. (2003): *Vygotsky y la pedagogía*. Barcelona, Paidós
- DELORS, Jaques (1994). *Los pilares de la educación*. Madrid, Santillana
- DÍAZ BARRIGA, Ángel (2009): *Pensar la didáctica*. Buenos Aires, Amorrortu
- FENSTERMACHER, G. y SOLTIS, J. (1998): *Enfoques de la enseñanza*. Buenos Aires, Amorrortu
- FREIRE, Paulo (1993): *Pedagogía del oprimido*. Buenos aires. Siglo XXI
- (1993): *Cartas a quien pretende enseñar*. Buenos aires. Siglo XXI
- (1993): *Pedagogía de la esperanza*. Buenos aires. Siglo XXI
- GIMENO SACRISTÁN, José (coord.) (2009): *Educación por competencias. ¿Qué hay de nuevo?* Madrid, Morata
- (2000): *La educación obligatoria: su sentido educativo y social*. Ed. Morata
- HANNAH, Arendt (2009): *La condición humana*. Barcelona: Paidós.
- IMBERNÓN, Francesc (coord...) (2005): *Vivencias de Mestres. Compartir desde la práctica educativa*. Graó. Barcelona.
- (1999): *La educación en el siglo XXI. Los retos del futuro inmediato*. Graó. Barcelona
- JACKSON, Philip. (1991): *La vida en las aulas*. Madrid, Morata
- JOYCE, B. y WEIL, M. (2002). *Modelos de enseñanza*. Barcelona, Gedisa
- LELARIO, Antonietta, COSENTINO, Vita i ARMELLINI, Guido (2010): *Buenas noticias de la escuela*. Sabina editorial. Madrid.

- MEIRIEU, Philippe (2008): *Carta a un joven profesor*. Barcelona, Graò
- (2004): *Referencias para un mundo sin referencias*. Barcelona: Graó
- (2007): *El mundo no es un juguete*. Barcelona: Graó.
- (2009): *Pedagogia: el deure de resistir*. Barcelona: A. M. Rosa Sensat.
- MONTOYA, Mª Milagros (2008): *Enseñar: una experiencia amorosa*. Madrid, Sabina Editorial
- MORIN, Edgar (2001): *Los siete saberes necesarios para la educación del futuro* . Paidós. Madrid
- NUSSBAUM, Martha C. (2011): *Sense ànim de lucre. Per què la democràcia necessita les humanitats*. Arcàdia. Barcelona.
- PENNAC, Daniel (2007): *Mal d'escola*. Ed. Empuries. Barcelona.
- PERRENOUD, Philippe (2006): *El oficio del alumno y el sentido del trabajo escolar*. Popular. Barcelona.
- PETTINI, A. (1977). *Freinet y sus técnicas*. Salamanca, Sígueme
- PIUSSI, Anna M^a y MAÑERU, Ana (coords) (2006): *Educación, nombre común femenino*. Barcelona, Octaedro.
- POSTMAN, Neill (1999): *El fin de la Educación*. Barcelona, Octaedro
- REIMER, Everett (1986): *La escuela ha muerto*. Ed. Labor. Barcelona
- SALINAS, Dino (2002): *¡Mañana examen! La evaluación: entre la teoría y la práctica*. Barcelona. Graó
- SANTOS GUERRA, Miguel Ángel (2008): *La pedagogia contra Frankenstein. Y otros textos frente al desaliento educativo*. Ed. Graó. Barcelona
- SILVA, Tomaz Tadeu (2001). *Espacios de identidad: nuevas visiones sobre el curriculum*. Barcelona, Octaedro
- STENHOUSE, Lawrence (1984): *Investigación y desarrollo del curriculum*. Madrid, Morata.
- TONUCCI, Francesco (200): *La ciutat dels infants*. Graó. Barcelona.
- VAN MANEN, Max (1998): *El tacto en la enseñanza. El significado de la sensibilidad pedagógica*. Barcelona, Paidós
- ZAMBRANO, María (2007): *Filosofía y Educación. Manuscritos*. Málaga. Ed. Ágora.

NORMES PER A LA CONSTITUCIÓ D'EQUIPS DE TREBALL I FUNCIONAMENT

- ☞ Els equips estaran constituïts entre 3-5 persones que es comprometen amb el treball grupal.
- ☞ Proposaran i triaran el tema.
- ☞ Han d'assistir tots i totes a les tutories i seminaris assignats.

Treball:

- Recerca d'informació i elaboració d'un primer índex que presentaran al professor/a.
- Redacció del tema, elaboració d'activitats didàctiques i proposta de presentació.
- Reelaboració del tema en funció de les anotacions de la professor/a.
- Entrega del tema final en paper i en format digital una setmana abans de ser presentat a la classe.
- Presentació del tema i les activitats.

GUIA RESSENYA DEL LLIBRE

1. Informació sobre el autor o autora (formació, bibliografia, línies d'investigació, etc.)
2. Temàtica general: resum del llibre, exposició dels temes i les idees fonamentals del llibre...
3. Selecció i comentari: tria tres fragments del llibre que consideres d'especial rellevància, reproduueix-los i comenta'ls amb més detall (arguments, tesis o idees que hi apareixen, **relació amb la resta del capítol i la resta del llibre**, perquè consideres importat el fragment, **relació amb els continguts de la matèria**, crítica fonamentada de les idees.)
4. **Valoració final:** què pot aportar el llibre al món de l'educació, importància de les seues propostes i tesis, claredat i rigor del llibre, valoració crítica argumentada...